

40 nappal vagy esetleg hét évvel a ceremónia után (a felnőttek elrendezte házasság is ősrégi szokás keleten).

Több mozgalom *saját iskolával*/rendelkezik, amelyeket a nem tagok is látogathatnak. A *gyermek izolálása* a „rossz társadalomtól” az ÚVM-ben eléggé elterjedt, de korántsem minden mozgalomra jellemző.

Sok esetben a ÚVM-tagok *csak az elvekkel azonosulnak*, a gyakorlattal nem. Több mozgalom elszigeteli az új megtérőket (miként ez gyakorlat sok szerzetes rendben is a noviciátus idején), a geográfiai izoláció azonban ritka. A legnagyobb gondot és veszélyt *a magát Istennek tartó vezető* jelenti, a tőle való *abszolút függőség*, a mindennapi élet bürokratikus megszervezése, a *rigid konformitás* megkövetelése, *a kívülálló ellenséges minősítése* jelenti. Az ÚVM helyi vezetői nem ritkán visszaélnek a tagok szolgálatával, főleg ha földrajzilag is izoláltak.

Sok szakember úgy véli, hogy nem az ÚVM az oka a családok szétesésének, hanem csak szimptomája. Sok ÚVM-tag megroggyant családokból menekül vagy a mozgalom hatására éppen hogy közelebb kerül családjához. Az *Isten fontosabbá válik mindennél* élmény a hagyományos vallásokban is alapélmény és eléggé általános elvárás. Sokan már megtérés előtt elhagyták otthonukat, mások meg annyira elmerülnek az újban, hogy nem érzékelik eléggé, hogy szüleik szenvednek. Egyes mozgalmakban a *nyugodtan hazamehetsz*-elv érvényesül, máshol – az „aki arra gondol, hogy hazamegy, nem szereti eléggé Istent” jegyében – *pszichológiai nyomás* nehezedik a megtérésre. E. Barker – nagyon sok kutatói tapasztalat birtokában – egyértelműen leszögezi, hogy a kifejezett tiltás nagyon ritka, miként a nem ÚVM-tag házastárstól való elválás szorgalmazása is.

A szülők reagálása is nagyon eltérő: az *inkább bármi mást csinálna vagy meghalna* kívánásától az örömgig (hiszen sok drogos gyerek meggyógyult). Van, aki lelkét, van, aki racionális gondolkodását, van, aki karrierjét félti gyerekeinek. Sok esetben a formálisan vallásos szülő gyermeke igazi vallásosságával szembesül, és ez túl erős kihívást jelent számára.

A *Mit lehet tenni?* kérdésre választ keresve E. Barker elítélendőnek (mert erkölcsstelennek és lélektanilag nagyon károsnak) tartja az ÚVM-tagok *erőszakos visszaprogramozását* (ez már Nyugaton jól jövedelmező szolgáltatás), mert ez – akár sikeres, akár sikertelen – általában nagyobb károkat okoz, mint az ÚVM. A szülőket védő és gyermekeiket „kijózanító” kultusz-ellenes mozgalmak, szervezetek és intézmények tevékenysége legalább annyira káros, mint a nyilvánvalóan káros hatásokkal jellemezhető mozgalmak. A szociológus asszony azt tapasztalja, hogy a szülők mindenképpen *maradjanak kapcsolatban* gyerekekkel, hallgassák meg őket, miért váltak ÚVM hívökké, *alkossanak hiteles képet* az ÚVM-ről. Az erőszakos beavatkozást és a Laissez faire-t ugyanolyan károsnak tartja, az orvosságnak a kapcsolat fenntartását és a helyzetet tisztázó beszélgetéseket javasolja. Végül arra figyelmezteti olvasóit, hogy a nyugati demokráciákban a vallásszabadság alapvető emberi jog, hogy az utakat, igazságokat és értékeket – még ha extrémek is – nem fenyegetheti a vélt egyetlen igazság.

KAMARÁS ISTVÁN

Az eredményesebb iskolai nyelvtanulásért

A Csokonai Vitéz Mihály Tanítóképző Főiskola az országos pedagógiai megújulás kihívását elfogadva, új képzési formát vezetett be az elmúlt két év során, az *idegen nyelvi tanítóképzést* angol, német, francia nyelvből. Jelenleg 10 angol, 11 német szakos hallgató a III. évfolyamon; 10 angol, 10 német, 9 francia szakos hallgató a II. évfolyamon; 13 angol, 13 német, 7 francia szakos tanítójelölt a I. évfolyamon vesz részt az egyetemi német, angol, francia szakos képzéshez nagyon hasonló foglalkozásokon, amelyeket anyanyelvi lektorok tartanak. Jelenleg *Sheila Murphy* és *Millie Jackson* angol, *Matthias*

Hofmann német és *Guy Condet* francia anyanyelvi lektorok vezetnek nagy hozzáértéssel az idegen nyelvi szemináriumokat.

Német szakos hallgatóink állami ösztöndíjasként sikerrel vettek részt intenzív német nyelvi továbbképzésen Pinkafelden, ahol az egyetemista hallgatók mellett jól megállták helyüket.

A Francia Intézet kulturális attaséja, *Jean Luc Dubreuil* úr, valamint a Brüsszeli Charles Buls Pedagógiai Főiskola vezető tanárai, *Roger Deldime* és *Jean-Pierre Gustin* úr elismeréssel nyilatkozott főiskolánk idegen nyelvi oktatási szintjéről. A jelenlegi harmadéves idegennyelv-szakos hallgatóink 1993-ban kapnak angol, német szakos tanítói diplomát, amellyel képesítést nyernek arra, hogy az *általános iskola alsó tagozatában és az 5-6. osztályban idegen nyelvet szakos tanárként taníthassanak*.

A kisgyermekkorú idegennyelv-tanítás nagy felelősséget ró az idegen nyelv tanítókra, mivel az első idegen nyelven kimondott szóval egy új nyelvi kultúrával és civilizációval teremtenek kapcsolatot a gyerekek szinte észrevétlenül könnyed, játékos formában. Éppen ebben rejlik az oktató felelőssége, hogy az új nyelvvel való első találkozáskor fonetikailag, lexikailag, nyelvtanilag a lehető legtökéletesebb formában mutassa be az idegen nyelvet kis tanítványainak.

Az eddigi hagyományos három éves tanítóképzéshez képest a jelenlegi négy éves angol, német, francia nyelvi képzés megközelítőleg 1000 idegen nyelvi órája a minőségi és a hatékonyabb általános iskolai idegennyelv-oktatás megalapozását szolgálja, miközben felkészíti hallgatóinkat a 6-12 éves korosztály közismereti tárgyakból való tanítására. A hatékonyabb idegennyelv-oktatás során az idegennyelv-tanító elengedhetetlenül fontos feladata, hogy jól ismerje az idegennyelv-tanulás idegéletani alapjait és a kisiskolások életkori sajátosságait. Mindezek tudatában felismerheti az esetlegesen kialakuló nyelvi gátlások, nyelvi kudarcok okait, és a megfelelő módszer vagy technika megválasztásával a gyermekek természetes kíváncsiságának, érdeklődésének felkeltésével sikerélményhez juttathatja kis tanítványait, így adva ösztönzést további sikerek eléréséhez.

Az adekvát idegennyelv-tanítási módszer vagy technika megválasztásához alapvető segítséget nyújt a neuropedagógia, melynek képviselői szerint minden pedagógiai újításnak az agy értelmi és érzelmi lehetőségeinek kölcsönhatására kellene épülnie.

A neuro-pedagógusok szerint „gondolataink érzelmeinkből fakadnak”. (1) Érzékszerveink és a külvilág kapcsolata folytán pozitív vagy negatív érzelmi állapotba kerülünk. Fontos, hogy pozitív érzelmek alakuljanak ki – az információszerzés és -befogadás, így bármiféle tanulás, speciálisan – az idegennyelv-tanulás folyamatában.

Az agykéreg retikuláris első idegrendszeri vonulata fogadja először az információt. Ez a réteg az utánzás, a rutin magatartásáért felelős. A perem a következő réteg, amely a jó tapasztalatot elraktározza és reprodukálja, amíg a rosszat – pl. egy sokkhatás miatt – elfelejti. Az első két réteg egymásra épülő jó együttműködését a pozitív érzelmek elősegíthetik. A harmadik idegi vonulat elemel, határoz, elméletet gyárt, amely az olvasási, írási, számolási, tanulási folyamatokat teszi lehetővé. A negyedik idegi vonulat – a homloklebenyek – a tervezésre, a gondolkodásra és emberbaráti érzelmek felkeltésére képes.

A nyelvtanulásbeli sikertelenség vagy retardáció egyik oka az agyféltekék aránytalan terhelése lehet, mert ez a tényező akadályozhatja az információ befogadását.

A jobb agyfélteke gyengesége okozza a metaforaalkotás, a szintézis, a következtetés hiányosságait. Ennek ellensúlyozására az idegennyelvi órán igékkal teli történetek meghallgatása, visszamondása – pl. anekdoták formájában – hasznos és szórakoztató tevékenység. Ritmikus mondókák gesztusokkal kísért alkalmazása szintén segíthet. A bal agyfélteke gyengébb terheltsége kiejtési, mondattani, lexikai, nyelvi konstrukciók megértési nehézségét okozza, amelyek kiküszöbölésére vizuális szemléltetést, kép-szín-szó asszociációt lehet alkalmazni, vagy a leírt szöveg ismétlését.

J.C. Dortu szerint mindkét agyféltekét egyszerre kell terhelni, és minden ismeretközlésnek rögtön alkotáshoz kell kapcsolódnia. Az alkotás állapotához való eljutás első stádiuma a tökéletes információfelvétel, amelynek folyamatában a figyelem, az emlékezet és a motiváció alapvető jelentőségű, mivel kölcsönös kapcsolatban állnak egymással és

azonos irányú tevékenységben hatásuk megsokszorozódik. „Minél tisztább, pontosabb, figyelmesebb, motiváltabb, célratörőbb az információfelvétel, annál mélyebb az információelemzés, annál mélyebben és annál tovább rögződik az információ.” (2)

A nyelvtanár munkája során ennek ismeretében olyan feladatot adjon, amely érdeklődést kelt. Adja meg a célt, a diák maga jusson el különböző alternatívák önálló bejáráásával. (pl: London-térkép, Párizs-térkép – állítson össze egy napos idegenvezetői útitervet vagy)

– egy történet alaphelyzetét adja a tanár, amelyet a diák befejez pl. a titokzatos látogató, az elveszett bőrönd

– Krimittörténetben – bankrablás a főutcán

Ki lehetett a bűnös?

– Szituatív közlekedési történet – térkép segítségével, hol találhatok parkolóhelyet? (Szóban vagy írásban.)

– Idegennyelvi sajtókonferencia (barkochbaszerű kérdésekkel találja ki a diák, kinek képzelet magát a sajtókonferenciát tartó közismert személyiség. Közben a feltett idegennyelvi kérdések észrevétlenül csiszolják a kérdéstechnikát).

Az emlékezet tartóssá tételéhez a figyelem és a motiváció kölcsönhatása jelentősen befolyásoló tényező. Az optimális kölcsönhatás elérésére a nyelvtanár, ha tudja, kerülje el az ismétlést, mivel a motiváció és a figyelem egymással szoros összefüggésben vannak. Pl. poétikus nyelvtani gyakorlatok során. Ez nem paradoxon, valóban lehet elegyíteni a poézist és a nyelvtani szabályokat egy versírási nyelvtani gyakorlattal:

La lettre que j'ai écrite

La lettre que j'ai vue

La lettre que j'ai recue

c'était sans mérite.

A versírás során a rímek faragása mellett a múlt idejű melléknévi igenevek képzése, sőt azok egyeztetése is megvalósul, szinte észrevétlenül.

A figyelem és a motiváció felkeltésére az idegennyelv-tanításban a svájci Bienne-i továbbképzésen megismert módszert tudom alkalmazni, az idegennyelvi környezetre való „belemerítés” módszerét, vagyis a reális idegennyelvi környezetben való helytállást. A svájci továbbképzésünk során riporter-magnót és telefonszámokat – híres helyi nagyságok telefonszámait – kaptunk, akikkel kapcsolatba kellett lépünk, randevút kérni és a beszélgetésünket magnetofonra rögzíteni. Természetesen az idegen nyelvű országban való tartózkodás eleve potenciális és optimális „belemerülési” lehetőséget ad. De Magyarországon, Kaposváron mindezt megteremteni nehezebb, ha nem is lehetetlen. Az anyanyelvi lektorok itt-tartózkodása is lehetőséget adhat egy sajátos idegennyelvi környezet megteremtésére, eredeti „éles” helyzetben való tolmácsolásra. A mindennapi élet szinte naponta ad erre lehetőséget, pl. szuszterhoz, autószerelőhöz való kíséret és tolmácsolás; interjúkészítés az anyanyelvi lektorral (a franciaországi ifjúsági szálláslehetőségekről, a francia iskolákról stb.).

A neuropedagógiai szemlélet idegennyelv-tanító hallgatóink közötti elterjesztésével általános iskolai eredményesebb nyelvtanulást szeretnénk elősegíteni napjainkban, amikor a nyelvtudás a világhoz való kapcsolódásunk és egyéni boldogulásunk forrása

JEGYZET

(1) H. – Trocmé-Fabre: *J'apprends, donc je suis*. Royan, 1991. 1. p.

(2) H. – i.m. 2. p.

HORVÁTH GYULÁNÉ